

НАРКОМАНІЯ ТА ЇЇ ПРОФІЛАКТИКА

Р. Л. Ткачук
К. М. Березяк

51.24 + 88.6
Т48

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

СЕКТОР ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Ткачук Р.Л., Березяк К.М.

НАРКОМАНІЯ ТА ЇЇ ПРОФІЛАКТИКА

Методичний посібник для працівників
МНС України

844444

Львів
СПОЛОМ
2007

Ткачук Р.Л., Березяк К.М. Наркоманія та її профілактика. Методичний посібник. – Львів: "СПОЛОМ", 2007. – 140 с.

У методичному посібнику висвітлено аспекти негативних наслідків вживання наркотичних речовин, доступні методи діагностики наркотичного сп'яніння, форми і методи профілактики наркоманії, юридичних аспектах щодо покарання за вживання, виготовлення, перевезення та розповсюдження наркотичних речовин. Особлива увага приділена питанням візуальної діагностики наркотичного сп'яніння, завдяки чому, особливо в умовах навчальних закладів, з достатньо великою імовірністю можна визначити стан людини, що знаходиться під впливом наркотичних речовин.

Методичний посібник призначений для працівників МНС України, які займаються виховною роботою та питаннями профілактики наркоманії серед молоді.

Рекомендовано вченою радою ЛДУ БЖД
Протокол № 2 від 19 вересня 2007р.

Автори: начальник сектору психологічного забезпечення ЛДУ БЖД майор внутрішньої служби **Ткачук Р.Л.**, психолог сектору психологічного забезпечення ЛДУ БЖД старший лейтенант внутрішньої служби **Березяк К.М.**

Літературний редактор: Пекарська І.Й., Ткачук Г.В.
Технічний редактор: Падик Г.М.

Рецензенти:

доктор біологічних наук, професор **Сибірна Р.І.**
доцент, кандидат медичних наук **Бурий О.А.**
доцент, кандидат медичних наук **Кулик Б.В.**
доцент, кандидат психологічних наук **Сірко Р.І.**

© Ткачук Р.Л., 2007;
© Березяк К.М., 2007
© ЛДУ БЖД, 2007;
© В-во "СПОЛОМ", 2007.

ISBN 978-966-665-474-1

4	Ткачук Р.Л., Березяк К.М.
Розділ 6. Наркотики і законодавство	87
Додаток 1 Тести на визначення ставлення до тютюнокуріння	105
Додаток 2 Анкета соціологічного опитування для виявлення ставлення до вживання наркотичних речовин	112
Словник наркологічних термінів та жаргону	
Наркозалежних	116
Рекомендована література	126

Зміст

Вступ	5
Розділ 1. Основні причини вживання наркотиків	9
Розділ 2. Поняття "наркотик" та класифікація наркотичних речовин	12
2.1. Каннабіноїди (препарати, виготовлені з коноплі)	15
2.2. Опіати	17
2.3. Снодійно-седативні препарати	26
2.4. Психостимулятори	30
2.5. Кокаїн	38
2.6. Галюциногени	40
2.7. Летючі речовини наркотичної дії (ЛРНД)	45
Розділ 3. Механізми формування залежності від наркотичних речовин	48
3.1. Психічна залежність	50
3.2. Фізична залежність	53
Розділ 4. Діагностика вживання наркотиків	56
4.1. Наркологічна експертиза	56
4.2. Експрес-тести для визначення наявності наркотичних речовин в організмі	57
4.3. Загальні непрямі ознаки вживання наркотичних речовин і наркотичної залежності	58
4.4. Специфічні непрямі ознаки вживання наркотиків	60
4.4.1. Вживання препаратів, виготовлених з коноплі	60
4.4.2. Вживання опіатів	62
4.4.3. Вживання снодійно-седативних препаратів	64
4.4.4. Вживання психостимуляторів	65
4.4.5. Вживання кокаїну	67
4.4.6. Вживання галюциногенів	68
4.4.7. Вживання ЛРНД	70
Розділ 5. Профілактика наркоманії	71
5.1. Зміст та класифікація профілактики наркозалежності	71
5.2. Ефективні форми і методи профілактики наркоманії серед молоді	79

Вступ

Розповсюдження та зловживання наркотичними засобами в останні роки набуває гостроти і таких широких масштабів, що створює неабияку загрозу. У зв'язку з цим виникає потреба широкої профілактики наркозалежності серед молоді. За даними статистичних досліджень, наприклад, у США в 80–90-х рр. більше 5 млн. американців регулярно приймали кокаїн, біля 0,5 млн. чоловік постійно вживали героїн, кожний дванадцятий палив марихуану.

На території України процес поширення наркоманії має певні історичні фази. Виділено три фази: 1) "латентна фаза" (50-і – 60-і рр.), 2) фаза "латентного зростання" (70-і – 80-і рр.), 3) фаза "актуального зростання" (з 90-х рр.). Проблема наркоманії на сучасному етапі характеризується різким зростанням немедичного зловживання наркотичних засобів громадянами, які належать до середнього класу суспільства, а також стають помітними негативні тенденції охоплення більш молодого населення, зокрема дітей. При цьому характерне більше вживання кокаїну, героїну, марихуани серед молоді віком від 18 до 25 років (22%), а ніж серед інших груп населення (6%).

Епідемія наркоманії, що спалахнула ще у 60-ті роки у США, поширилась у країнах Західної Європи, а наприкінці 80-х рр. перетнула кордони колишнього СРСР. В Україні 90-ті роки позначені швидким зростанням наркоманії. Це явище набуло епідемічного характеру, охопило усю територію країни, особливо південну її частину. Кількість осіб, залежних від наркотичних речовин, які стоять в Україні на обліку, зросла з 2506 чол. у 1968 р.

Рекомендована література

1. Абрамова Г.С., Степанович В. А. "Деловые игры". – Екатеринбург, 1999.
2. Адлер А. Наука жить. К.: Port – Royal, 1997.
3. Александров А.А., Александрова В.Ю. Курение и его профилактика в школе. – М.: Медиа Сфера, 1996. – 96 с.
4. Александров А.А., Прохоров А.В., Александрова В.Ю. Организация профилактики курения среди детей и подростков // Здоровье Российской Федерации, 1992. – с. 18–21.
5. Алкоголь / Информационный пакет "Drugbox". – С-П.: Союз "Общество без наркотиков" (RNS), 1999. – 24 с.
6. Алкоголь та наркотики в Україні / Міжнародна незалежна асоціація тверезості (МНАТ); Інформаційний центр з проблем алкоголю та наркотиків (ІЦ-ПАН). – К., 1995. – 96 с.
7. Алкоголь та наркотики: Інформація про вживання і зловживання. – 2-е вид., доп. і перероб. – К.: Сфера, 2000. – 80 с.
8. Алкоголь? Так/Ні... Твій вибір. – Пер. з голландської. – Черкаси: Escape, 2001. – 32 с.
9. Ананьев Б.Г. Теория ощущений. – Л. 1961.
10. Андреева Т., Красовский К. Что потребляют ваши пациенты, кроме воздуха, воды и пищи? – К., 1999. – 199 с.
11. Анисимов Л. Профилактика пьянства, алкоголизма и наркомании среди молодежи. – М., 1988. – 176 с.
12. Анохина И.П. Биологические механизмы зависимости от психоактивных веществ (патогенез) / Лекции по наркологии. Под ред. И.Н.Иванца. – М.: "Нолидж", 2000. – С.17–21.

25. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте: Психологический очерк: Книга для учителя. – М.: Просвещение, 1991.
26. Выготский Л.С. Лекции по психологии. – СПб.: Союз, 1999.
27. Выготский Л.С. Методика рефлексологического и психологического исследования // Проблемы современной психологии. – Л., 1926.
28. Гарницкий С.Л. Алкоголь, табак, наркотики и здоровье подростков. – К.: Здоровье, 1988.
29. Гилинский Я. и др. Девиантность подростков: Теория, методология, эмпирическая реальность. – СПб.: Медицинская пресса, 2001. – 200 с.
30. Горанская С.В. Табакокурение. // Введение в наркологию. – Петрозаводск, 1999. – С. 117–156.
31. Гримак Л.П. Резервы человеческой психики. – М.: Изд-во полит. лит-ры. 1987. – 172с.
32. Гульдман В.В. и др. Психологическое исследование влияния запугивания на установку подростков по отношению к наркотикам // Вопросы наркологии. – 1990. – №4. – С. 45–51.
33. Давыдов С.В., Камалдинов Д.О. "Знаю как избежать". – М., 1996.
34. Данилин А.Г. LSD. Галлюциногены, психоделия и феномен зависимости. – М.: ЗАО Изд-во Центрполиграф, 2001.
35. Динаміка поширення тютюнопаління, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед учнівської молоді України: 1995, 1999, 2003 роки. – К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2003. – 174 с.
36. Егоров В.Ф. и др. Опыт профилактики алкоголизма, наркомании и токсикомании в Швеции // Вопросы наркологии. 1989. – №1. – С. 48–51.

13. Белогузов С. Б. Популярно о наркотиках и наркоманиях. – М., 1998.
14. Белогузов С.Б. Популярно о наркотиках и наркоманиях. Книга для всех. – СПб. – М.: "Невский Диалект" – "Издательство БИНОМ", 1999.
15. Белюмов В. М. и др. Вред алкоголя, никотина и наркотиков. – К., 1989.
16. Березин С.В., Лисецкий К.С. Психология ранней наркомании. – Самара, 2000.
17. Бойченко Т. та ін. Як виростити дитину здоровою: Посібник для батьків учнів молодшого шкільного віку. – К.: Прем'єр-Медіа, 2001.
18. Братусь Г.М., Сидоров П.И. Психопатология, клиника и профилактика раннего алкоголизма. – М.: МГУ, 1984.
19. Братченко С.Л. Введение в гуманитарную экспертизу образования (психологические аспекты). – М.: Смысл, 1999.
20. Буркин М.М. Наркомания и токсикомания. // Введение в наркологию. – Петрозаводск: Карелия, 1999.
21. Буркин М.М., Горанская С.В. Пьянство и алкоголизм. // Введение в наркологию. – Петрозаводск: Карелия, 1999.
22. Валеология в школе і дома. Роль батьків у формуванні, збереженні і зміцненні здоров'я підлітків: Посібник для батьків. – К.: Київ-Логос, 1999. – 87 с.
23. Василюк Ф.К. Психология переживаний. Анализ преодоления критических ситуаций. – М.: МГУ, 1984. – 199 с.
24. Виховний потенціал сім'ї в сучасних умовах: Тематична державна доповідь про становище сімей в Україні за підсумками 2001 року. – К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2002. – С. 71–91.

37. Зайцев Г.К. Школьная валеология: Педагогические основы обеспечения здоровья учащихся и учителей. – СПб, "Акцидент". 1998.
38. Звіт про людський розвиток в Україні 2003. Спеціальне видання "Україна та ВІЛ/СНІД: Час діяти". – К.: Програма розвитку ООН, 2003. – 36 с.
39. Зимівець Н. В. та ін. Твоє життя – твій вибір: Навч.-метод. посіб. – К.: Навч. книга, 2002. – 190 с.
40. Игры: обучение, тренинг, досуг. Под ред. В. В. Петрушкового. – М. 1994.
41. Казьмин В.Д. Курение, мы и наше потомство. – М., Советская Россия, 1989.
42. Камардина Т.В. и др. Результаты проведения международной кампании по отказу от курения на популяционном уровне в России // Профилактика заболеваний и укрепление здоровья. – 2001. – № 4. – С. 35–39.
43. Каннингхэм Роб. Дымовая завеса. Канадская табачная война. – М., 2001. – 495 с.
44. Кваша Е.А. и др. Распространенность курения в Украине и ее динамика // Український кардіологічний журнал. – 1998. – № 7–8. – С. 68–71.
45. Кесельман Л.Е., Мацкевич М.Г. Социальное пространство наркотизма. – СПб.: Медицинская пресса, 2001.
46. Климяк В.М. Презентація профілактичної програми для шкільної молоді // Український вісник психоневрології. – Харків, 1996. – Т.4, Вип.4. – С. 226–228.
47. Колесов Д.В. Эволюция и природа наркотизма. – М.: Педагогика, 1991.
48. Колеченко А.К. Комплексная профилактика наркозависимых в системе образования. / Служба практической психологии в системе образования. – Выпуск 5, 2000. – С. 3–10.

49. Кольер Дж. и др. Оксфордский справочник для клиницистов: Пер. с англ. – М.: Медицина, 2000. – 992 с.
50. Кон И.С. Психология ранней юности: Книга для учителя. – М.: Просвещение, 1989.
51. Кон И.С. Психология старшеклассника. М.: Просвещение, 1988.
52. Кон И.С. Ребенок и общество: Историко-этнографическая перспектива. М.: Наука, 1988.
53. Константинов В.Б., Копейкин Н.Ф. Здоровье – индикатор развития человека и общества // Здоровоохранение Российской Федерации.– 2001.– № 3. – С. 56–57.
54. Концепция профилактики злоупотребления психоактивными веществами в образовательной среде. Приложение 1. к приказу Минобразования России от 28.02.2000 № 619. – М., 2000.
55. Короленко Ц.П., Донских Т.А. Семь путей к катастрофе. – Новосибирск: Наука, 1990.
56. Короленко Ц.П., Дмитриева Н.В. Социодинамическая психиатрия. – М.: "Академический проект", 2000.
57. Красовський К.С. та ін. Економіка контролю над тютюном в Україні з точки зору громадського здоров'я: Звіт про дослідження. – К.: БВ., 2002. – 140 с.
58. Крижановский Г.Н. Устойчивое патологическое состояние и патологическая система // Физиология человека. – 1984. – № 5.
59. Кулаков С.А. Диагностика и психотерапия аддиктивного поведения у подростков. – М.: Фолиум, 1998.
60. Курек Н.С. Нарушения психической активности и злоупотребление психоактивными веществами в подростковом возрасте. – СПб.: Алетейя, 2001.

73. Навчання здоровому способу життя на засадах розвитку навичок через систему шкільної освіти: оцінка ситуації. – К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. – 105 с.
74. Наркомания и токсикомания у несовершеннолетних и молодежи. Сборник научно-методических материалов / Под ред. Красильникова Г.Т. – Новосибирск, 1995.
75. Оржеховська В.М. Методика позбавлення неповнолітніх наркогенних звичок: Методичний посібник. – К., 1995.
76. Пилипенко О.І. Соціально-педагогічна профілактика адитивної поведінки у роботі соціального педагога // Профілактика наркотизації. – К., 1994. – С. 52–90.
77. Пилипенко О.І. Соціально-педагогічна профілактика адитивної поведінки у роботі соціального педагога. Профілактика наркотизації. – К.: Академ-прес, 1994.
78. Победінський О.О., Олешко Л.Д. Наркоманія – це квиток в один кінець. // Життя проти СНІДу. – 2007. – № 3. – С. 14–19.
79. Подход жизненных ситуаций в профилактике табачных проблем. – К., 2000. – Ч. 1: Руководство ведущего. – 140 с.
80. Подходы к антинаркотическому воспитанию в школе. – Казань, 1996. – 43 с.
81. Профілактика в первинних структурах охорони здоров'я: Посібник для поліпшення якості роботи. – Київ: CINDI, 1999. – 165 с.
82. Пятилетний план действий. Европа без табачного дыма! ВОЗ, Европейское региональное бюро, Копенгаген, 1988.
83. Пятницкая И.Н. Клиническая наркология. – М.: Медицина, 1984. – 333 с.

61. Курение и здоровье (Материалы МАИР). Под ред. Д.Г. Зарадзе, Р.Пето. – М.: Медицина, 1989.
62. Латышева Г.В. и др. Смотри по жизни вперед (Руководство по работе с подростками). – СПб.: Издательский дом "Ars Longa", 2001.
63. Легальные и нелегальные наркотики: Практическое руководство по проведению уроков профилактики среди подростков (в 2 ч.). – СПб., 1996.
64. Лисенко І.П. та ін. Добровільне рабство. – К.: Акміс, 1996. – 80 с.
65. Личко А.Е., Битенский В.С. Подростковая наркология. – Л.: Медицина, 1991. – С. 35–36.
66. Личко А.В., Битенский В.С. Подростковая наркомания: руководство. – Л.: Медицина, 1991.
67. Максимова Н.Ю. Психологічна профілактика вживання підлітками алкоголю та наркотичних речовин. – К., 1997. – 208 с.
68. Международная статистическая классификация болезней и проблем, связанных со здоровьем; 10-й пересмотр. – Женева: ВОЗ, 1995.–Т.1. – 698 с.
69. Менделевич В.Д. Психология девиантного поведения. – М.: "МЕДпресс", 2001.
70. Методы, формы и средства антитабачного воспитания школьников и студентов (методические рекомендации) – М., 1991. – 232 с.
71. Мокеева Л.Г., Николаева Л.П. Анализ готовности учителей к ведению антинаркотической работы. // Тезисы 1-й Всероссийской конференции. Ч.1. Валеология, образ жизни и здоровье. – Екатеринбург, 1996.
72. Москаленко В. Ф. та ін. Формування здорового способу життя, гігієнічне виховання населення // Стан здоров'я населення України та діяльність медичної галузі (2001р.). – К., – 2002. – С. 136–157.

84. Радбиль О.С., Комаров Ю.М. Курение. – М., Медицина, 1988.
85. Райе Ф. Психология подросткового и юношеского возраста. – Серия Мастера психологии. – СПб.: Питер, 2000. – 624 с.
86. Рак в Україні, 2000–2001. Захворюваність, смертність, показники діяльності онкологічної служби: Бюлетень нац. Канцер-реєстру України. – К.: Ін-т онкології АМН України, 2002. – 117 с.
87. Рекомендации по мониторингу табачной эпидемии и борьбе с ней. – Женева: ВОЗ; Медицина, 1999. – 258 с.
88. Сдерживание эпидемии: правительства и экономическая подоплека борьбы против табака. – Копенгаген: ЕРБВОЗ, 2000. – 157 с.
89. Сердюк О.О. Наркотизм як соціальне явище: його тенденції та напрямки профілактики. – Автореф. дис. канд. соц. наук. – Харків, 2003. – 20 с.
90. Сирока Н.А., Чистова Е.А. Профилактика наркомании и алкоголизма в подростковой молодежной среде. – М., 2000.
91. Скворцова Е.С. О некоторых факторах риска здоровья подростков и организации их мониторинга в Российской Федерации // Профилактика заболеваний и укрепление здоровья. – 1998. – № 4. – С. 20–24.
92. Словник іншомовних слів – Київ, Наукова думка, 2000 – 664 с.
93. Смирнова І.П., Кваша О.О. Модифікація способу життя – головний принцип профілактики хронічних неінфекційних захворювань // Лікування та діагностика. – 2001. – № 4. – С.30–33.
94. Смирнова И. П., Кваша Е. А. Табакокурение в Украине // Доктор. – 2001. – № 2 (6). – С. 69–75.

95. Сосин И. К. Табакокурение как клиническая разновидность ингаляционной токсикомании // Международный медицинский журнал. – 1998. – №3. – С. 99–103.
96. Соціально-педагогічні та медико-психологічні заходи протидії вживанню наркотичних засобів неповнолітніми і молоддю: Науково-методичний посібник. – К.: А.Л.Д., 1995.
97. Спасибо, не курю! – М.: "Молодая гвардия", 1990.
98. Стойко О.О. Сучасні технології формування здорового способу життя серед молоді // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2001. – № 3. – С. 92–97.
99. Формування здорового способу життя молоді: проблеми і перспективи. – К., 2000. – 207 с.
100. Формування здорового способу життя молоді: стан, проблеми та перспективи: Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2002р.). – К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2003.–250 с.
101. Формування навичок здорового способу життя в дітей і підлітків. – К.: Ніка-центр, 2001.
102. Шаповалов В. В. та ін. Наркоманія: проблеми, особливості, попередження // Український вісник психоневрології. – 2002. – Т. 10, в. 1. – С. 200–204.
103. Школа та її роль у профілактиці алкоголізму та наркоманії серед дітей та підлітків. – К., 1998. – 34 с.
104. Що ваші учні повинні знати про алкоголь, тютюн та коноплю. – Пер. з гол. – Черкаси: Escape, 2002. – 46 с.
105. Що я можу зробити, щоб допомогти моїм дітям жити без наркотиків? – Київ, 1999. – 48 с.
106. Ягодинський В. М. Учням про шкідливість нікотину і алкоголю. – К., 1986.

107. Яшина Е. и др. Я хочу провести тренинг: Пособие для начинающего тренера, работающего в области профилактики ВИЧ/СПИД, наркозависимости и ИППП / Гуманитарный проект. – Новосибирск, 2001.
108. Cigarette smoking among adults. – United States, 1999// MMWR, 2001. – vol. 50, № 40. – P. 869–873.
109. Danis P.C., Seaton T.L. Helping Your Patients to Quit Smoking // American Family Physician, 1997, vol. 55, №4, p.1207–1214.
110. Doll R., Hill H.A. B. Smoking and carcinoma of the lung: preliminary report// British Medical Journal, 1950, vol. 2, p. 739–748; Levin M.L; Goldstein, H; Gerhardt, P.R. Cancer and tobacco smoking: a preliminary report. // Journal of the American Medical Association, 1950. vol. 143, № 4, p. 336–338.
111. Doll R. et al. Mortality in relation to smoking: 40 years' observations on male British doctors // British Medical Journal, 1994, vol. 309, p. 901–911.
112. Don C Des Jarlais. Prospects for a Public Health Perspective on Psychoactive Drug Use // American Journal of Public Health 2000, vol. 90, № 3, p. 335–337.
113. Fiore M.C. et al. Treating Tobacco Use and Dependence. Clinical Practice Guideline. Rockville, MD: U.S. Department of Health and Human Services. Public Health Service, June 2000.196 p.
114. Lynam D.R. et al. Project DARE: no effects at 10-year follow-up // J. Consult. Clin. Psychol, 1999, vol. 67, p. 590–593.
115. Mackay J., Eriksen M. The Tobacco Atlas – 2002. WHO, Geneva. 128 p.
116. Mother's prenatal smoking linked to crime in adult male children // Psychiat. News, 1999, vol. 34, № 10, p. 8

117. Peto, R. et al. Mortality from smoking in developed countries 1950–2000: indirect estimates from national vital statistics. Oxford, New York, Tokyo: Oxford University Press, UK, 1994. – 553 p.
118. Pip Mason. Помогите курящим измениться: Пособие для обучения медицинских работников. – Копенгаген: ВОЗ, 2002. – 146 с.
119. Tobacco or health: A global status report. Geneva: WHO, 1997. – 495 p.
120. Youth Tobacco Surveillance – United States, 2000 // Morbidity and mortality weekly report, 2001, vol. 50, № ss-4, p. 84
121. Wynder, E.L; Graham E.A. Tobacco smoking as a possible etiologic factor in bronchiogenic carcinoma. A study of six-hundred and eighty-four proved cases//JAMA, 1950, vol. 143, № 4, p. 329–336.

Интернет джерела:

1. Лекомцев В.Т. и др. Формы подросткового аддиктивного и антисоциального поведения: Учеб. пособие, – www.izhsite.ru/sudmed/pozdeev/formes.html.
2. Максимова Н.Ю. Что означает "пить в меру"? // Женское здоровье. – 2000. №7. – Сентябрь–октябрь. – www.women-health.kiev.ua
3. <http://www.infospid.ru/professional/prophylaxis/methods/lectons/training.html>
4. <http://medicinform.net/narco/alco.html>

Наукове видання

Ткачук Р.Л., Березяк К.М.

НАРКОМАНІЯ ТА ЇЇ ПРОФІЛАКТИКА

Методичний посібник для працівників
МНС України

Літературний редактор: Падик Г.М.

Відповідальний за випуск: Дук О. М.

Підписано до друку 24.10.2007 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Ум. друк. арк. 8,14.
Зам. №24/10.

Видавництво "СПОЛОМ"
79008 Україна, м. Львів, вул. Краківська, 9
Тел./факс: (380-32) 297-55-47. E-mail: spolom@sc.net.ua
Свідоцтво держреєстру: серія ДК, №2038 від 02.02.2005 р.

Друк ТзОВ "СПОЛОМ"

